

**Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over het streven naar een toekomst zonder asbest: Europa pakt de gezondheidsrisico's van asbest aan**

(COM(2022) 488 final)

**en over het Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2009/148/EG betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk**

(COM(2022) 489 final — 2022/0298 (COD))

(2023/C 100/18)

Rapporteur: **Ellen NYGREN**

Raadpleging	Europees Parlement, 6.10.2022 Raad van de Europese Unie, 7.10.2022
Rechtsgrond	Artikel 153, lid 2, onder b, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)
Bevoegde afdeling	Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Burgerschap
Goedkeuring door de afdeling	23.11.2022
Goedkeuring door de voltallige vergadering	15.12.2022
Zitting nr.	574
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	155/9/49

## 1. Samenvatting en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is ingenomen met het streven van de Commissie om het aantal kankergevallen terug te dringen en met de specifieke maatregelen om blootstelling aan asbest op het werk tot een minimum te beperken.

1.2. Volgens de wetenschap kan geen enkele mate van blootstelling als veilig worden beschouwd, dat wil zeggen zonder dat er risico op kanker bestaat. Daarom beveelt het EESC net als het Europees Parlement aan dat de door de Commissie in de richtlijn betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest voorgestelde technische grenswaarde voor blootstelling aan asbest op termijn verlaagd moet worden, en om hiertoe een routekaart op te stellen met maatregelen die een aanvulling vormen op de huidige voorstellen van de Commissie. De routekaart moet voorzien in financiële steun voor bedrijven en regio's die daar behoefte aan hebben om de doelstellingen te verwezenlijken.

1.3. Er zou een brede voorlichtingscampagne over asbest en de dodelijke risico's ervan moeten komen. Bovendien moeten alle werknemers die het risico lopen aan asbest te worden blootgesteld een opleiding krijgen in hun moedertaal of in een andere taal die zij beheersen.

1.4. Alle werknemers die mogelijk aan asbest zijn blootgesteld zouden onderzocht moeten worden en, als zij van werkplek veranderen, een logboek/pas met documentatie over hun blootstelling aan asbest moeten meekrijgen, zodat hun gezondheid gemonitord wordt.

1.5. Internationale samenwerking op regelgevingsgebied is nodig om de risico's van asbest doeltreffend aan te pakken. Het EESC vestigt met name de aandacht op IAO-verdrag nr. 162 en het Verdrag van Rotterdam. Waar deze worden besproken en toegepast moeten de EU en haar lidstaten een actieve en leidende rol spelen om te zorgen voor een betere ontwikkeling in alle landen van de wereld en in internationale handelsketens. In vrijhandelsovereenkomsten van de EU met

andere landen en regio's moet als eis worden opgenomen dat meer wordt gedaan om het gebruik van asbest te verbieden en de schadelijke gevolgen ervan in alle landen van de wereld te beperken. Het EESC roept de EU en haar lidstaten op zich actief in te zetten voor een internationaal verbod op het gebruik van asbest en voor de bescherming van werknemers die met asbest omgaan tijdens bijvoorbeeld renovaties, sloopwerkzaamheden en afvalbeheer.

## 2. Achtergrond en algemene opmerkingen

### 2.1. Asbestverbod in de EU

2.1.1. Asbest is een gevaarlijke stof die kanker veroorzaakt. Dat is al tientallen jaren bekend. Al sinds meer dan veertig jaar neemt de EU maatregelen tegen asbest, aanvankelijk om het gebruik ervan te beperken en later om het geheel en al te verbieden. In 1999 heeft de EU het gebruik van alle soorten asbestvezels verboden. Het verbod is in 2005 in werking getreden en geldt zowel voor in de EU geproduceerde goederen als voor goederen die in de EU worden ingevoerd. Bij Richtlijn 2009/148/EG van het Europees Parlement en de Raad <sup>(1)</sup> zijn de toenmalige regels betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk gecodificeerd.

2.1.2. Aangezien asbest al relatief lang in de bouwsector wordt gebruikt, zijn er nog steeds veel gebouwen waarin het materiaal aanwezig is. Afhankelijk van het soort werk dat wordt uitgevoerd, kunnen de gevaarlijke stoffen worden geactiveerd tijdens renovatie- en sloopwerkzaamheden. Asbest komt ook voor in andere sectoren, zoals de mijnbouw en de winningsindustrie, afvalbeheer en onderhoud van voertuigen. Ondanks het huidige verbod op het gebruik van asbest zijn er dus nog steeds allerlei soorten werk waarbij werknemers aan asbest worden blootgesteld. Naast de werknemers die in de officiële statistieken worden vermeld, zijn er onderdanen van derde landen die in dit verband niet altijd in EU- en nationale overheidsstatistieken worden opgenomen. Volgens de Commissie heeft de richtlijn van 2009 betreffende de bescherming van werknemers tegen blootstelling aan asbest op het werk weinig aan relevantie ingeboet, maar zij stelt wel voor deze aan te passen aan de jongste wetenschappelijke bevindingen op dit gebied.

2.1.3. Het EESC heeft twee adviezen over aanverwante onderwerpen uitgebracht: CCMI/130 "Een asbestvrije EU" <sup>(2)</sup> en CCMI/166 "Werken met asbest bij energierenovatie" <sup>(3)</sup>. Het dient een prioritaire doelstelling te zijn voor de Europese Unie om alle gebruikte asbest en alle asbesthoudende producten te verwijderen. Het EESC moedigt de Europese Unie aan met de sociale partners en andere belanghebbenden, waaronder ook relevante maatschappelijke organisaties, op Europees, nationaal en regionaal niveau samen te werken om actieplannen voor asbestbeheer en -verwijdering te ontwikkelen en uit te wisselen. In de huidige omstandigheden is het echter nog steeds moeilijk om de genoemde doelstelling te verwezenlijken. Daarom hebben besluitvormers in sommige EU-landen of -regio's gekozen voor een "asbestveilige" strategie.

2.1.4. In het huidige voorstel van de Commissie wordt de technische grenswaarde voor asbest in de lucht verlaagd van 0,1 vezels per cm<sup>3</sup> tot 0,01 vezels per cm<sup>3</sup>, als een tijdgewogen gemiddelde van acht uur (TGG).

### 2.2. De ambitie van de EU om kanker te bestrijden

2.2.1. Het Europees kankerbestrijdingsplan werd in 2021 gepresenteerd als een veelzijdige manier om kanker te bestrijden. In zijn advies SOC/677 <sup>(4)</sup> toonde het EESC zich ingenomen met dit plan, waarin de primaire preventie van kanker een belangrijke plaats inneemt. In het verlengde daarvan zou het een goede zaak zijn om maatregelen te nemen tegen die gevallen van blootstelling aan asbest waarover al kennis beschikbaar is, aangezien het risico op nieuwe gevallen van kanker dan daadwerkelijk afneemt en uit bestaand onderzoek al is gebleken dat blootstelling aan asbest de belangrijkste oorzaak van werkgerelateerde kanker is. Aangezien mesothelioom diverse oorzaken kan hebben (bijv. naast asbest ook nanovezels), stelt het EESC voor dat mensen die in hun werk worden blootgesteld aan asbest een document ontvangen waarin de toedracht van de blootstelling uiteen wordt gezet.

<sup>(1)</sup> Richtlijn 2009/148/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk (PB L 330 van 16.12.2009, blz. 28).

<sup>(2)</sup> Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over een asbestvrije Europese Unie (PB C 251 van 31.7.2015, blz. 13).

<sup>(3)</sup> Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over werken met asbest bij energierenovatie (initiatiefadvies) (PB C 240 van 16.7.2019, blz. 15).

<sup>(4)</sup> Advies van het Europees Comité van de Regio's over het Europees kankerbestrijdingsplan (PB C 97 van 28.2.2022, blz. 17).

2.2.2. In dit verband moet erop worden gewezen dat niet alleen werknemers aan asbest kunnen worden blootgesteld; ook het grote publiek kan dit lot treffen, bijvoorbeeld als het zich dicht bij renovatie- of sloopwerkzaamheden bevindt. Het kan ook gaan om particulieren die hun eigen woning renoveren zonder weet te hebben van de risico's die daarbij komen kijken. Bovendien kan asbest vrijkomen in ventilatiesystemen, waardoor mensen er zonder het te weten aan blootgesteld worden. Het publiek zou dan ook via alle mogelijke kanalen voorgelicht moeten worden. Ook via de media, die grote verantwoordelijkheid dragen.

### 2.3. Algemene opmerkingen

2.3.1. Het EESC steunt het streven van de Commissie om kanker op verschillende manieren te bestrijden. Het beperken van de risico's van blootstelling aan asbest is een concrete stap om de aantallen kankergevallen terug te dringen. Er is uitgebreide wetenschappelijke kennis over de gevaren van asbest en over het rechtstreekse verband tussen blootstelling aan asbest en kanker. Er wordt nu voorgesteld om het rechtskader te actualiseren op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten die de Commissie op dit gebied heeft vergaard.

2.3.2. Elk geval van kanker brengt kosten voor de samenleving met zich mee, evenals leed en verlies voor individuele personen. Door de blootstelling aan asbest op het werk in te dammen kan een groot aantal gevallen van kanker worden voorkomen. Alle betrokken partijen zouden dan ook alles in het werk moeten stellen om blootstelling aan asbest te bestrijden. Dit betekent allereerst dat werknemers beschermd moeten worden tegen blootstelling aan asbest, maar ook dat het publiek moet worden voorgelicht, zodat het zich beter bewust is van de risico's van asbest.

## 3. Specifieke opmerkingen

3.1. Verlaging van de technische grenswaarde voor de getolereerde hoeveelheid asbestvezels in de lucht is de meest ambitieuze maatregel die de EU kan nemen bij de wijziging van de richtlijn. Het EESC is ingenomen met het initiatief van de Commissie, dat een goed uitgangspunt vormt voor verdere stappen naar nul tolerantie ten aanzien van blootstelling aan asbest op het werk.

3.1.1. De Commissie stelt voor artikel 8 zo te wijzigen dat de grenswaarde van 0,1 vezels per  $\text{cm}^3$ , als een tijdgewogen gemiddelde van acht uur (TGG), wordt verlaagd. In de richtlijn wordt ook bepaald dat de blootstelling van werknemers aan stof afkomstig van asbest of asbesthoudende materialen op de werkplek tot een minimum moet worden beperkt, in ieder geval tot een zo laag niveau als technisch haalbaar is met de in artikel 8 vastgestelde grenswaarde. In dit verband herinnert het EESC eraan dat de sociale partners verder kunnen gaan dan de nieuwe grenswaarde die krachtens de richtlijn van toepassing zal zijn: zij kunnen passende maatregelen nemen om de hoeveelheid asbestvezels op de werkplek nog sterker terug te dringen.

3.1.2. Volgens de International Commission of Occupational Health (ICOH) kan geen enkele mate van blootstelling als veilig worden beschouwd, dat wil zeggen een blootstelling waarbij er geen risico op kanker meer zou zijn. Hoogleraar Jukka Takala legde tijdens de hoorzitting van het EESC van 31 oktober 2022 uit dat jaarlijks ongeveer 90 370 mensen in de EU sterven aan asbestgerelateerde kanker, wat erop wijst dat een lagere grenswaarde nodig is. Het EESC is dan ook van mening dat de EU verder moet gaan dan wat de Commissie voorstelt en de technische grenswaarde op termijn, na een redelijke overgangperiode, op 0,001 vezels/ $\text{cm}^3$  moet vastleggen. Daartoe moet een routekaart worden opgesteld met voorstellen voor — onder meer financiële — maatregelen ter ondersteuning van bedrijven en regio's die anders niet in staat zijn om de doelstellingen te verwezenlijken.

3.2. Voordat met renovatie- of sloopwerkzaamheden wordt begonnen, worden werkgevers geacht aan te geven welke materialen asbest kunnen bevatten. Dit betekent dat zij toegang moeten krijgen tot en gebruik kunnen maken van informatiebronnen van de eigenaar van het onroerend goed en andere beschikbare bronnen, of anderszins dat het gebouw gescreend wordt. Het EESC pleit in dit verband voor de invoering van registers voor het verzamelen van informatie over de gebouwen in kwestie, te beginnen met gebouwen die worden gerenoveerd en daarna stap voor stap ook andere gebouwen. Deze informatie moet door de lidstaten op een in onderling overleg te bepalen wijze worden georganiseerd om vergelijkbare gegevens te verkrijgen over de vraag waar asbest aanwezig zou kunnen zijn (land/locatie/functie van gebouw/deel van gebouw) en zo ja, in welke hoeveelheden (bij benadering in welke vorm en hoeveel asbest per vierkante meter) enz. Het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk (EU-OSHA) zou kunnen worden verzocht mee te helpen met de ontwikkeling van een geharmoniseerd kader voor zo'n gebouwenregister.

3.3. Het is belangrijk dat werknemers die het risico lopen aan asbest te worden blootgesteld een opleiding krijgen. Het is van het grootste belang dat zo'n opleiding wordt gegeven in de moedertaal van de werknemers of in een andere taal die zij spreken, ook wanneer zij afkomstig zijn uit een ander land dan waar zij werken, aangezien zij in dat geval de plaatselijke taal wellicht niet goed beheersen. Dit geldt zowel voor EU-burgers als voor werknemers uit derde landen.

3.4. Het is ook raadzaam om het grote publiek uitgebreider voor te lichten over asbest en de risico's ervan, zodat zowel werknemers als opdrachtgevers van werkzaamheden waarbij asbest kan vrijkomen, alsook personen en autoriteiten die relatief weinig van het onderwerp afweten, zich hier bewuster van worden. De Commissie zou samen met de lidstaten, de sociale partners en relevante maatschappelijke organisaties een informatiecampagne over asbest en de dodelijke risico's ervan moeten opzetten. Het EESC zou als platform kunnen dienen voor een internationale conferentie over asbest, om de kennis over de stof zelf en de schadelijke gevolgen ervan, alsook over maatregelen ter voorkoming van deze gevolgen, te vergroten.

3.5. Bedrijfsgeneeskundige diensten dienen door middel van (voorafgaande, periodieke en afsluitende) onderzoeken na te gaan of werknemers die aan asbest zijn blootgesteld arbeidsgeschikt zijn, en de desbetreffende verklaringen dienen aan de werkgever te worden overgelegd. Wanneer de blootstelling aan asbest voorbij is, wordt het resultaat van het afsluitende onderzoek voorgelegd aan zowel de werkgever als de werknemer, met speciale documentatie (dossier/pas) over de blootstelling aan asbest die gedurende het hele leven van werknemers wordt bijgehouden om hun gezondheidstoestand te volgen en, indien nodig, te kunnen bepalen of zij aan een werkgerelateerde ziekte lijden als gevolg van de mogelijke verlate gevolgen van de blootstelling aan asbest. Zowel werkgevers als werknemers — ook werknemers zonder papieren en arbeidsmigranten — moeten kunnen beschikken over deze documentatie, en deze wordt aan de werknemer verstrekt om bij alle verdere medische onderzoeken te worden overgelegd, om te zorgen voor een levenslange follow-up van de mogelijke verlate gevolgen van de blootstelling aan asbest. Het EESC roept de EU en de lidstaten op om de toegang tot gespecialiseerde bedrijfsgeneeskundige diensten te bevorderen.

3.6. De arbeidsongevallenverzekering moet ziektegevallen dekken die het gevolg zijn van blootstelling aan asbest. Aangezien er uitgebreid en duidelijk wetenschappelijk bewijs is voor het verband tussen blootstelling aan asbest en kanker, zouden de EU en de lidstaten zich ervoor moeten inzetten dat bij de beoordeling van het recht op schadevergoeding uit de arbeidsongevallenverzekering in geval van kanker na een mogelijke blootstelling aan asbest wordt uitgegaan van het vermoeden van een verband. Er zou een internationaal solidariteitsfonds moeten worden opgericht om het recht op compensatie te waarborgen.

3.7. Het is raadzaam dat de lidstaten door middel van arbeidsinspecteurs samenwerken om te kunnen nagaan of werknemers — in de bouw, de mijnbouw en de winningsindustrie, het vervoer, de aanleg van wegen en tunnels en afvalbeheer — die het risico lopen aan asbest te worden blootgesteld, adequaat worden opgeleid. Samenwerking kan ervoor zorgen dat registers van gebouwen met asbest worden bijgehouden en op nationaal niveau en binnen de EU beschikbaar worden gesteld. Er moeten genoeg arbeidsinspecteurs (d.w.z. gezondheids- en veiligheidsinspecteurs) zijn voor de uitvoering van deze taken.

3.8. Internationale samenwerking op regelgevingsgebied is nodig om de risico's van asbest doeltreffend aan te pakken. IAO-Verdrag nr. 162 en het Verdrag van Rotterdam inzake de procedure met betrekking tot voorafgaande geïnformeerde toestemming ten aanzien van bepaalde gevaarlijke chemische stoffen en pesticiden in de internationale handel zijn in dit verband voorbeelden van regelgeving in het kader waarvan de EU en haar lidstaten actief het voortouw kunnen en moeten nemen om te zorgen voor een betere aanpak van asbest in alle landen van de wereld en in internationale handelsketens. In vrijhandelsovereenkomsten van de EU met andere landen en regio's moet als eis worden opgenomen dat meer wordt gedaan om het gebruik van asbest te verbieden en de schadelijke gevolgen ervan in alle landen van de wereld te beperken. Het EESC roept de EU en haar lidstaten op zich actief in te zetten voor een internationaal verbod op het gebruik van asbest en voor de bescherming van werknemers die met asbest omgaan tijdens bijvoorbeeld renovaties, sloopwerkzaamheden en afvalbeheer.

Brussel, 15 december 2022.

De voorzitter  
van het Europees Economisch en Sociaal Comité  
Christa SCHWENG

## BIJLAGE

De volgende wijzigingsvoorstellen, die minstens een kwart van de uitgebrachte stemmen kregen, werden tijdens de beraadslagingen verworpen (artikel 43, lid 2, van het reglement van orde):

## Wijzigingsvoorstel 1

## Paragraaf 3.1.2

## Wijzigen:

Afdelingsadvies	Wijzigingsvoorstel
<p>Volgens de International Commission of Occupational Health (ICOH) kan geen enkele mate van blootstelling als veilig worden beschouwd, dat wil zeggen een blootstelling waarbij er geen risico op kanker meer zou zijn. Hoogleraar Jukka Takala legde tijdens de hoorzitting van het EESC van 31 oktober 2022 uit dat jaarlijks ongeveer 90 370 mensen in de EU sterven aan asbestgerelateerde kanker, wat erop wijst dat een lagere grenswaarde nodig is. Het EESC is dan ook <b>van mening dat de EU verder moet gaan dan wat de Commissie voorstelt en</b> de technische grenswaarde <b>op termijn</b>, na een redelijke overgangperiode, <b>op 0,001 vezels/cm<sup>3</sup> moet vastleggen</b>. Daartoe moet een routekaart worden opgesteld met voorstellen voor — onder meer financiële — maatregelen ter ondersteuning van bedrijven en regio's die anders niet in staat zijn om de doelstellingen te verwezenlijken.</p>	<p>Volgens de International Commission of Occupational Health (ICOH) kan geen enkele mate van blootstelling als veilig worden beschouwd, dat wil zeggen een blootstelling waarbij er geen risico op kanker meer zou zijn. Hoogleraar Jukka Takala legde tijdens de hoorzitting van het EESC van 31 oktober 2022 uit dat jaarlijks ongeveer 90 370 mensen in de EU sterven aan asbestgerelateerde kanker, wat erop wijst dat een lagere grenswaarde nodig is. Het EESC is dan ook <b>ingenomen met het voorstel van de Commissie en vindt dat</b> de technische grenswaarde na een redelijke overgangperiode <b>verder verlaagd moet worden</b>. Daartoe moet een routekaart worden opgesteld met voorstellen voor — onder meer financiële — maatregelen ter ondersteuning van bedrijven en regio's die anders niet in staat zijn om de doelstellingen te verwezenlijken.</p>

## Stemuitslag

Voor:	68
Tegen:	106
Onthoudingen:	16